

Turističko vrednovanje materijalne kulturne baštine Gornjeg grada u Zagrebu

---

Radočaj, Nikola

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:296187>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-27**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Veleučilište u Karlovcu
Poslovni odjel
Stručni studij ugostiteljstva

Nikola Radočaj

**TURISTIČKO VREDNOVANJE MATERIJALNE KULTURNE
BAŠTINE GORNJEG GRADA U ZAGREBU**

ZAVRŠNI RAD

Karlovac, studeni 2017.

Nikola Radočaj

**TURISTIČKO VREDNOVANJE MATERIJALNE KULTURNE BAŠTINE
GORNJEG GRADA U ZAGREBU**

ZAVRŠNI RAD

Veleučilište u Karlovcu

Poslovni odjel

Stručni studij ugostiteljstva

Kolegij: Turističko vrednovanje kulturne baštine

Mentor: mr. sc. Sanda Kočever

Komentor: Mateja Petračić, dipl. oec.

Matični broj studenta: 0618605077

Karlovac, studeni 2017.

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici mr. sc. Sandi Kočevar, na strpljenu, vodstvu i savjetima tijekom izrade ovog završnog rada.

Zahvaljujem se profesorima i asistentima s kojima sam surađivao tijekom studija, a posebno dekanu dr. sc. Branku Wasserbaueru.

Također, zahvaljujem se svojim roditeljima, sestri i djevojci Andreji na potpori tijekom polaganja posljednjih ispita i njezinoj tvrdnji da ništa nije nemoguće.

SAŽETAK

Tema ovog rada je “Turističko vrednovanje materijalne kulturne baštine Gornjeg grada u Zagrebu”.

Rad se bavi razradom pojma kulturne baštine i kulturnog turizma te opisom kulturne baštine Gornjeg grada u Zagrebu, te analizira način na koji se danas turistički vrednuje materijalna kulturna baština Gornjeg grada u Zagrebu i koje su preporuke za njezino unapređenje.

Ključne riječi: kulturna baština, kulturni turizam, Gornji grad, Zagreb

SUMMARY

The theme of this paper is "Tourist Evaluation of the Material Cultural Heritage of the Upper Town of Zagreb".

The paper deals with the elaboration of the concept of cultural heritage and cultural tourism and the description of the cultural heritage of the Upper town of Zagreb, and analyzes the way in which tourist material value of the material cultural heritage of the Upper Town of Zagreb is being evaluated today and recommendations for its improvement.

Keywords: cultural heritage, cultural tourism, Upper town, Zagreb

SADRŽAJ

ZAHVALA	I
SAŽETAK	II
SUMMARY	III
1. UVOD.....	1
1.1. Izvori podataka i metode obrade podataka.....	1
1.2. Sadržaj i struktura rada.....	1
2. KULTURNA BAŠTINA I KULTURNI TURIZAM	2
2.1. Kulturna baština	2
2.1.1. Pojam kulture i kulturne baštine	2
2.1.2. Podjela kulturne baštine	2
2.1.3. Upravljanje materijalnom kulturnom baštinom	3
2.1.4. Prenamjena baštine u kulturne svrhe	4
2.2. Kulturni turizam	4
2.2.1. Pojam kulturnog turizma i kulturnog turista.....	4
2.2.2. Motivi turista za kulturno putovanje.....	5
2.2.3. Preduvjet razvoja kulturnog turizma.....	6
3. MATERIJALNA BAŠTINA ZAGREBAČKOG GORNJEG GRADA	7
3.1. Povijest Gornjeg grada	7
3.2. Arhitektura Gornjeg grada	8
3.3. Korištenje materijalne kulturne baštine u razvoju turizma	19
4. UTJECAJ MATERIJALNE BAŠTINE ZAGREBAČKOG GORNJEG GRADA NA TURIZAM GRADA ZAGREBA	20
4.1. Značaj muzeja u kulturnom turizmu	20
4.2. Muzeji i galerije zagrebačkog Gornjeg grada	20
4.2.1. Hrvatski muzej naivne umjetnosti	22
4.2.2. Hrvatski povijesni muzej	23
4.2.3. Muzej grada Zagreba	24
4.2.4. Hrvatski prirodoslovni muzej	25
4.2.5. Galerija Klovićevi dvori	26
4.2.6. Atelijer - Fundacija Ivana Meštrovića	27
4.3. Prednosti i nedostaci u razvoju muzejske djelatnosti.....	28

4.4.	Značaj kazališta u razvoju kulturne baštine Gornjeg grada	30
4.5.	Unapređivanje turističke ponude Gornjeg grada.....	30
4.5.1.	Kulturno turistička atrakcija “Dvorišta”	30
4.5.2.	“Tajne Griča”	31
4.5.3.	“Večeri na Griču”	31
4.5.4.	Advent u Klovićevim dvorima.....	32
4.5.5.	“Noć muzeja”	32
4.6.	Preporuke za unapređenje kulturne baštine Gornjeg grada.....	33
5.	SWOT ANALIZA	34
6.	ZAKLJUČAK.....	37
7.	LITERATURA	39
	Izvori s internet stranica.....	40
	Ostali izvori.....	43
	Popis slika	44
	Popis tablica	45

1. UVOD

Predmet i cilj izrade završnog rada jest istraživanje i analiza vrednovanja materijalne kulturne baštine Gornjeg grada u Zagrebu. Budući da je riječ o središnjem dijelu glavnog grada Republike Hrvatske, polazi se od pretpostavke kako postoje elementi kulturne baštine koji predstavljaju temelj za razvoj turizma i samim time za ukazivanje na predispozicije za razvoj kontinentalnog kulturnog turizma u državi.

1.1. Izvori podataka i metode obrade podataka

Kao izvori podataka prilikom pisanja završnog rada poslužile su stručne knjige, izvori s interneta te podaci prikupljeni od Muzeja grada Zagreba, Hrvatskog povijesnog muzeja, Hrvatskog muzeja naivne umjetnosti, Galerije Klovićevi dvori te Atelijera Meštrović.

Pomoću dostupnih podataka iz navedenih izvora, provedene su analize i usporedbe kako bi se mogao donijeti što bolji prikaz vrednovanja materijalne baštine Gornjeg grada u Zagrebu. U radu su korištenje sljedeće znanstveno istraživačke metode: metoda deskripcije, metoda komparacije te metoda kompilacije.

1.2. Sadržaj i struktura rada

Završni rad sastoji se od šest poglavlja. Nakon uvodnog dijela koji donosi predmet i cilj rada, izvore podataka i metode istraživanja, slijedi poglavlje u kojem se analizira pojmovno definiranje kulturnog turizma i kulturne baštine na navedenoj lokaciji. Treće poglavlje odnosi se na materijalnu baštinu Gornjeg grada. Nakon toga slijedi analiza utjecaja materijalne baštine Gornjeg grada na turizam grada Zagreba. Peto poglavlje donosi SWOT analizu nakon koje se donosi zaključak rada zajedno s popisom korištene literature i priloga.

2. KULTURNA BAŠTINA I KULTURNI TURIZAM

2.1. Kulturna baština

2.1.1. Pojam kulture i kulturne baštine

Pojam kulture odnosi se na skup vrijednosti, vjerovanja, ponašanja, simbola (npr. tradicija, običaja, odijevanja i umjetnosti) i oblika naučenog ponašanja lokalne zajednice. Riječ je o pojmu koji se znanstveno definira tek u 19. stoljeću iako, kao takav, postoji i stoljećima prije. Za razliku od općenite definicije kulture, javlja se pojam kulturne baštine, a on se odnosi na jedinstvena prirodna, povijesna i kulturna postignuća određenog područja i ljudi koji na njemu žive. Osim toga, odnosi se i na postignuća koja se pamte (čuvaju) s ciljem ostvarivanja koristi i za buduće naraštaje.¹

2.1.2. Podjela kulturne baštine

1. **Nepokretnu** u koju spadaju grad, selo, naselje ili njegov dio, građevina ili njezini dijelovi, te građevina s okolišem, područje, mjesto, spomenik i obilježje u svezi povijesnim događajima i osobama, arheološko nalazište i arheološka zona, uključujući i podvodna nalazišta i zone, krajolik ili njegov dio koji sadrži povijesno karakteristične strukture.²

Nepokretna kulturna baština obuhvaća:

- a) Graditeljsku baštinu koju čine kompleksi i pojedinačne građevine te kulturno povijesne cjeline,
- b) Arheološku baštinu čine arheološka i podvodna nalazišta i zone,
- c) Kulturne krajolike koji sadržavaju povijesno karakteristične strukture kao što su parkovi, perivoji, vrtovi što svjedoče o čovjekovoj nazočnosti u prostoru a predstavljaju zajedničko djelo čovjeka i prirode.³

---

¹Jelinčić, D. A.: Abeceda kulturnog turizma, 2008. g., str. 26

²<https://www.zakon.hr/z/340/Zakon-o-za%C5%A1titi-i-o%C4%8Duvanju-kulturnih-dobara>, pristupljeno 30.11.2017.

³http://www.min-kulture.hr/userdocsimages/bastina/STRATEGIJA_BASTINE_VRH.pdf, pristupljeno 30.11.2017.

2. **Pokretnu** u koju spadaju zbirke predmeta u muzejima, galerijama, knjižnicama i drugim ustanovama, kao i u drugim pravnim osobama te državnim i upravnim tijelima uključujući i kod fizičkih osoba, crkveni inventar i predmeti, arhivska građa, zapisi, dokumenti, pisma i rukopisi, filmovi, arheološki nalazi, uporabni predmeti kao što su namještaj, odjeća, oružje, prijevozna sredstva itd.⁴

Pokretna kulturna baština obuhvaća:

- a) Muzejsku baštinu koju čine civilizacijska, kulturna i prirodna dobra kao dio nacionalne i općeljudske baštine,
- b) Arhivsko gradivo podrazumijeva fondove i zbirke u državnim arhivima,
- c) Knjižnična baština su sve zbirke stare i rijetke građe u tiskanom ili elektroničkom obliku.⁵

Nematerijalna kulturna baština podrazumijeva jezik, dijalekt, govor, usmenu književnost, folklorno stvaralaštvo u području glazbe, plesa, igara, obreda, običaja, tradicijska umijeća i obrti.⁶ Nematerijalnu kulturnu baštinu, koja se prenosi iz generacije u generaciju, zajednice i skupine uvijek iznova stvaraju kao reakciju na svoje okruženje, svoje uzajamno djelovanje s prirodom i svoju povijest. Ona im pruža osjećaj identiteta i kontinuiteta te tako promiče poštovanje za kulturnuraznolikost i ljudsku kreativnost.⁷

2.1.3. Upravljanje materijalnom kulturnom baštinom

Postoje tri osnovna tipa vlasništva nad kulturnim dobrima:

- a) javno: lokalitet je vlasništvo države,
- b) privatno: najčešće se stječe kupovinom ili nasljeđivanjem tog dobra, a vlasnik može biti pravna ili fizička osoba,
- c) civilno: cilj kulturnog dobra koje je u civilnom vlasništvu je njegovo očuvanje i edukacija a tržišni prihod se najčešće ulaže ponovno u njegovo održavanje.

---

⁴ <https://www.zakon.hr/z/340/Zakon-o-za%C5%A1titi-i-o%C4%8Duvanju-kulturnih-dobara>, pristupljeno 30.11.2017.

⁵ http://www.min-kulture.hr/userdocsimages/bastina/STRATEGIJA_BASTINE_VRH.pdf, pristupljeno 30.11.2017.

⁶ <https://www.zakon.hr/z/340/Zakon-o-za%C5%A1titi-i-o%C4%8Duvanju-kulturnih-dobara>, pristupljeno 30.11.2017.

⁷ http://www.min-kulture.hr/userdocsimages/bastina/STRATEGIJA_BASTINE_VRH.pdf, pristupljeno 30.11.2017.

Upravljanje kulturnim dobrima najbolje se postiže suradnjom svih prethodno navedenih sektora.⁸

2.1.4. Prenamjena baštine u kulturne svrhe

Prenamjena objekata u kulturne svrhe dijeli se u više kategorija:

- a) posjet objektu baštine,
- b) osnivanje muzeja,
- c) povremena ili stalna animacija,
- d) edukacija i kulturni centar.

Prenamjena kulturnih dobara poput dvoraca u smislu otvaranja za posjetitelje znači da se naplatom ulaznica za posjetitelje generira prihod za njegovo održavanje. Kulturna animacija je oživljavanje kulturnih dobara u smislu organiziranja koncerata, kazališnih predstava i izložba. Edukacijom se uz pomoć animatora pruža znanje o povijesti, arhitekturi i okolišu samog lokaliteta. Također moguća je i prenamjena spomeničke baštine u kulturne centre u okviru dvoraca ili povijesnih rezidencija.⁹ Svi navedeni načini i oblici prenamjene doprinose razvoju turizma i privlače domaće i strane turiste. Zagreb postaje sve zanimljiviji i svojom kulturnom baštinom doprinosi razvoju kontinentalnog turizma. Posebice treba obratiti pažnju na dio povremene ili stalne animacije kako bi se postigla dinamičnost i povećao interes za bilo koji objekt. Osim navedenih kategorija, potrebno je skrenuti pažnju i na mogućnosti multimedijske prenamjene i prezentacije objekata kulturne baštine.

2.2. Kulturni turizam

2.1.5. Pojam kulturnog turizma i kulturnog turista

Kulturni turizam definira se kao kretanje ljudi izvan njihova mjesta stanovanja uzrokovano kulturnim atrakcijama da bi prikupili nove informacije i iskustva kako bi zadovoljili svoje kulturne potrebe.¹⁰

---

⁸ Jelinčić, D. A.: Kultura u izlogu, 2010. g., str. 66

⁹ Jelinčić, D. A.: Kultura u izlogu, 2010. g., str. 34

¹⁰ Jelinčić, D. A.: Abeceda kulturnog turizma, 2008. g., str. 43

Kulturni turisti suiskusni putnici koji posjećuju natprosječan broj turističkih atrakcija tijekom putovanja, a često je i njihova profesija povezana s kulturom i umjetnošću.¹¹ Ova skupina turista bira destinacije koje će posjetiti na temelju kulturnih atrakcija s kojima će se susresti na putovanju. Sukladno tome, Gornji grad može postati idealna destinacija ovu skupinu turista jer ima mnogo predispozicija kojima će zadovoljiti njihove interese.

2.1.6. Motivi turista za kulturno putovanje

Motiviranost turista za kulturno putovanje možemo podijeliti na:

- a) primarnu,
- b) usputnu,
- c) slučajnu.

Primarna motivacija predstavlja sudjelovanje turista u posjeti određene destinacije s namjerom da sudjeluje u njezinom kulturnom životu. Ova vrsta motivacije ne nalazi se kod turista koji će, tek usput, proći gradom. Karakteristična je za istinske zaljubljenike u kulturu i kulturnu baštinu mjesta na kojima se nalaze.

Usputna motivacija turista govori nam o tome da je kultura sekundarni motiv dolaska turista u određenu destinaciju te je njegov dolazak uvjetovan nekim drugim motivom.

Slučajna motivacija je sudjelovanje turista u posjeti određene destinacije u kojoj on nema namjeru upoznati kulturnu destinacije, ali pri svom boravku nehotice ipak dolazi u kontakt s lokalnim stanovništvom te upoznaje njegov način života, odnosno kulturu.¹²

Kada je riječ o turistima čiji je fokus interesa kultura, postoji još jedna teorijska podjela. Sukladno tome, turist može biti:

- a) privučen kulturom,
- b) inspiriran kulturom,
- c) motiviran kulturom.

---

¹¹ Čorak, S.: Hrvatski turizam plavo bijelo zeleno, 2006. g., str.122

¹² Jelinčić, D. A.: Abeceda kulturnog turizma, 2008. g., str. 44

Kod turista koji je privučen kulturom motivacija dolaska u destinaciju nije kulturna te je on došao kao turist motiviran drugim oblikom turizma ali je u doticaju sa lokalnom kulturom ili usput posjećuje određenu kulturnu atrakciju.

Turist koji je inspiriran kulturom je izrazito motiviran kulturom destinacije koju posjećuje no njegova motivacija je usmjerena samo prema velikim kulturnim događajima koji su u trendu. On nema neko dublje znanje i interes te ne predstavlja stalno tržište.

Kod ovog tipa turista kultura je osnovni motiv za putovanje. Izbor destinacije u koju će putovati ovisi o specifičnom kulturnom interesu u vremenu njegova posjeta nekoj destinaciji.¹³

Važno je naglasiti da se rijetko koji turist može uklopiti u ove podjele budući da svaki od njih, u određenom dijelu, posjeduje određenu dozu privučenosti kulturom, ali i inspiracije i motivacije.

2.1.7. Preduvjet razvoja kulturnog turizma

Kulturni turizam je specijalni oblik turizma i kao takvog ga je vrlo teško razviti tamo gdje je turistička aktivnost slaba s obzirom da većina kulturnih resursa u hijerarhiji atrakcija zauzima sekundarno ili tercijarno mjesto. Takve destinacije su one koje vrijedi posjetiti pri dolasku u određenu turističku destinaciju, ali same po sebi nisu dovoljne da bi bile presudne u donošenju odluke o destinaciji putovanja.

Osnovna pretpostavka razvoja kulturnoga turističkog proizvoda destinacije jest stvaranje atmosfere koju posjetitelji percipiraju kroz uređenost mjesta a pod uređenošću se zapravo misli na čistoću grada i dobro održavanje nogostupa, uređenost parkova, arhitekturu, fasade i trgovine, opremu javnog prostora i aktivnosti na otvorenome.¹⁴ Kada Gornji grad gledamo kroz navedene pretpostavke, dolazi se do zaključka da na navedenoj lokaciji postoje izvrsni preduvjeti za razvoj kulturnog turizma i njegovo unaprjeđenje u budućnosti kako bi bio konkurentan ostalim lokacijama na području Hrvstake, ali i ovog dijela Europe.

---

¹³ibid., str. 48

¹⁴ Čorak, S. : Hrvatski turizam plavo bijelo zeleno,2006.g., str.126

3. MATERIJALNA BAŠTINA ZAGREBAČKOG GORNJEG GRADA

3.1. Povijest Gornjeg grada

Gornji grad u Zagrebu je 1242. godine dobio časno ime i privilegirani položaj “kraljevskog i slobodnoga grada na brdu Gradecu zagrebačkome”. Smješten je na brežuljku koji je uvjetovao njegov oblik, trokut s vrhom na sjeveru. Katete mu leže na zapadu i istoku što je na terenu istovjetno s vanjskim rubom kuća na zapadu. Bedemi i kule oko Gradeca su izgrađeni između 1242. i 1266. godine. Izgradnja Gradeca mogla se vršiti samo unutar strogo omeđenog prostora. Sve građevine izvan zidina smatrala su se “podgrađenim”.¹⁵ Bedemi i kule su ostale do 17. stoljeća kad je nestala opasnost od Turaka. Rušenje zidina omogućilo je otvaranje grada, a istovremeno se unutarnja struktura počela mijenjati. Male drvene kuće zamijenile su raskošne palače. Njih podižu hrvatski plemići koji su u njima istovremeno i stanovali, a s vremenom su u njih smještene najznačajnije institucije i simboli hrvatske državnosti. Na mjestu gdje su tijekom prošlosti zasjedali hrvatski sabori i stolovali hrvatski banovi i danas se nalaze hrvatski parlament i sjedište Vlade.¹⁶ Samo ime Gradec upotrebljavalo se do 19. stoljeća, a tek se u to vrijeme javlja ime Gornji grad. Na istočnoj strani zidina se nalaze jedina do danas sačuvana gradska vrata. Na sjeveru se nalazi Popov toranj, današnja zvjezdarnica. U zapadnim zidinama nalazila su se zapadna gradska vrata pod nazivom Nova vrata, a na jugozapadnom uglu Mesarska vrata. U južnim su zidinama 1335. godine sagrađena Mala poljska vrata ili “Dverce” kojima se do danas zameo svaki trag i njihova točna lokacija nije poznata. Uz njih je izgrađena je obrambena kula Lotršćak s koje se svake večeri oglašavalo zvono uoči zatvaranja gradskih vrata. Danas se s kule svaki dan oglašava top točno u podne. Na središnjem trgu nalazi se crkva svetog Marka koja se spominje već 1334. godine i u blizini crkva sv. Katarine.¹⁷

---

¹⁵ Dobronić, L.: Zagrebački Kaptol i Gornji grad nekad i danas, 1988. g., str. 141

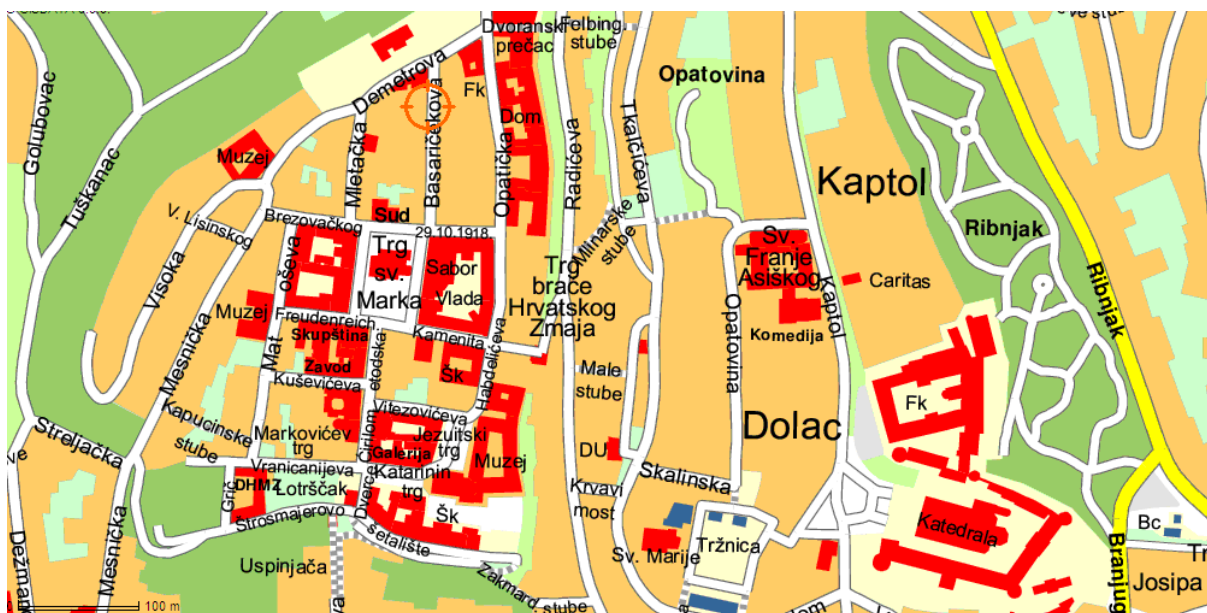
¹⁶ Sušanj, B., Bilić, J., Štambak., D., Crljenko, I., Brkan, B., Andrić, V.: Zagreb muzeji hoteli galerije arhitektura crkve parkovi, 2006. g., str 49

¹⁷ Dobronić, L.: Zagrebački Kaptol i Gornji grad nekad i danas, 1988. g., str. 141

3.2. Arhitektura Gornjeg grada

Arhitektura lokacije uvelike pridonosi i sadržaju i bogatstvu njene kulturne baštine. U tom pogledu, Gornji grad obiluje prepoznatljivim arhitektonskim objektima koji predstavljaju širok spektar kulturne baštine.

Slika 1: Karta Gornjeg Grada s ucrtanom kulturnom baštinom

Izvor: <http://s1.thingpic.com/images/8U/u76EcLbVqcySEGmLqnPiDSit.png> (pristupljeno 20.10.2017.)

Crkva sv. Marka jedan je od najstarijih spomenika grada Zagreba, a istodobno i najstarija župna crkva u gradu. Smještena je u Gornjem gradu, na Markovom trgu. Prvi put se u povijesti spominje tek 1256. godine no osnovna građa ukazuje na romaničko doba.¹⁸ Crkva se počela graditi polovicom 13. stoljeća, prislanjajući se uz neke starije zidne strukture. Sjeverni zid, koji je bio ujedno i deblji, postaje sjeverni prostorni reper gradnje koja je nastavljena u opeci. Rasčlamba i oblikovanje unutarnjeg prostora iz 13. stoljeća nisu se ni u tragovima očuvali.¹⁹ Romanička crkva u to vrijeme dobiva gotičke svodove s jakim rebrima iznad tri lađe im svetišta. Često je stradavala

¹⁸ Valčić, M.: Hrvatska umjetnost u europskom kontekstu, 2012. g., str. 92

¹⁹ Puhmajer, P.: Crkva sv. Marka u Zagrebu, 2013. g., str 229

u požarima a 1502. godine potres je srušio zvonik crkve. On je obnovljen 1669. godine, a 1725. godine zvonik je dovršen te je postavljena barokna lukovica krova. Godine 1841. postavljen je današnji brončani završetak lukovice.²⁰

Današnja crkva sv. Marka potječe iz 14. i 15. stoljeća, a obnovljena je u 19. stoljeću (Schmidtova obnova) čime crkva dobiva današnji unutarnji izgled.

Slika 2: Crkva svetog Marka

Izvor: <http://smart-travel.hr/crkva-sv-marka-zagreb/> (pristupljeno 20.10.2017.)

Predvorje crkve je otvoreno za posjete turista dok je obilazak unutrašnjosti moguć za grupe posjetitelja uz prethodni dogovor.²¹

Kula Lotrščak izgrađena je polovicom 13. stoljeća s prijelazom romaničkog oblikovanja u gotičko. Sazidana je od kamena s naglašenim ugaonim klesancima i malim prozorima na svakom od katova osim na zapadnoj strani na kojoj je bila povezana sa prolazom na gradske zidine.²² Izgrađena je kao obrambena kula, a od 15. stoljeća služi za stanovanje. Između 1651. i 1669. građani je uzimanju u zakup.²³ Potkraj 19. stoljeća nabavljen je jedan od simbola Gornjeg grada, Grički top, prema kojem su se ravnali zvonari svih gradskih crkava. Pucao je točno u podne, od 1. siječnja 1877. godine, a ta tradicija se održala do današnjih dana.

---

²⁰ Maroević, I.: Antologija zagrebačke arhitekture, 2003. g., str. 21

²¹ Vlastiti izvor

²² Maroević, I.: Antologija zagrebačke arhitekture, 2003. g., str. 9

²³ ibid, str. 11

Slika 3: Kula Lotrščak

Izvor: <http://sites.google.com/site/rodenuzagrebu369/znamenitosti-grada-zagreba/kula-lotrscak>
(pristupljeno 20.11.2017.)

Kamenita vrata su jedini sačuvani ulaz u povijesnu jezgru Gornjeg grada u Zagrebu. Barokni oltar sa čudotvornom slikom Majke Božje od Kamenitih vrata koji ima simboličku i zavjetnu vrijednost smjestio se u niši kolnog prolaza kroz prizemlje kule i iz toga razloga kula je pošteđena rušenja.²⁴

Slika 4: Kamenita vrata

Izvor: <http://drusany.com/portfolio/fotografije-2/> (pristupljeno 24.09.2017.)

Crkva sv. Katarine je barokna crkva, a sagradili su je isusovci u razdoblju od 1620. do 1632. godine.²⁵ Crkva je jednobrodna, s bočnim kapelama i ravnim zaključkom svetišta. Cijela je njezina unutrašnjost jedinstvena dvorana kojoj se pridodaju bočne kapele odijeljene lukovima.

---

²⁴ ibid, str. 23

²⁵ Sušanj, B., Bilić, J., Štambak, D., Crljenko, I., Brkan, B., Andrić, V. : Zagreb muzeji hoteli galerije arhitektura crkve parkovi, 2006. g., str 59

Slika 5: Crkva svete Katarine

Izvor: www.zagrebtours.com/hr/place/crkva-sv-katarine/41/ (20.10.2017.)

Palača Magdalenić-Drašković-Jelačić izgrađena je 1754. godine prema projektu Matije Leonharta, za Baltazara Magdalenića. Oko 1830. godine palači je s južne strane prigraden klasicistički portal. Palača Magdalenić-Drašković-Jelačić sa stambenom zgradom svojom slojevitošću objedinjuje izgradnju nekoliko epoha, povezujući ih u skladnu cjelinu.²⁶ Smještena je na rubu zagrebačkog Gradeca na mjestu dodira sa srednjovjekovnim zidinama i kulama.

Slika 6: Palača Magdalenić-Drašković-Jelačić

Izvor:

[http://www1.zagreb.hr/zagreb/galerijakd.nsf/0/BA1094832B137376C1257F3E00490B1D/\\$File/731Demetrova7.jpg?OpenElement](http://www1.zagreb.hr/zagreb/galerijakd.nsf/0/BA1094832B137376C1257F3E00490B1D/$File/731Demetrova7.jpg?OpenElement) (pristupljeno 20.10.2017.)

Klovićevi Dvori su zgrada nekadašnjeg isusovačkog samostana u kojoj se danas nalazi istoimena galerija. Gradnja samostana započela je 1641. godine u kasnorenesansnom duhu i odvijala se u

---

²⁶<http://www1.zagreb.hr/galerijakd.nsf/c31dd4a135787898c1256f9600325af4/ba1094832b137376c1257f3e00490b1d?OpenDocument>, pristupljeno 20.11.2017.

etapama do 1656. godine. Samostan je izgorio 1674. godine, nakon čega je obnovljen. U razdoblju od 1974. do 1983. godine dograđen je drugi kat na zapadnom krilu. Bivši samostan tada je pretvoren u izložbeni prostor. Prvotno je u njemu trebala biti smještena zbirka “Mimara” no od toga se odustalo.

Slika 7: Klovićevi dvori

Izvor: <http://radiotaxizagreb.com/hr/galerija-klovicevi-dvori/> (pristupljeno 20.10.2017.)

Palača Dverce je prostor koji se koristi za svečana primanja i prigodne reprezentativne susrete koje priprema grad Zagreb, odnosno njegovo Poglavarstvo i Gradska skupština. Ime je dobila po malim gradskim vratima koja su stajala uz nju. Posljednja vlasnica, Klotilda Buratti, 1912. godine ju je oporučno ostavila gradu.²⁷

Slika 8: Palača Dverce

Izvor: www.turistplus.hr/hr/dverce_dragulj_zagreba/1012/ (pristupljeno 20.11.2017.)

²⁷ Sušanjan, B., Bilić, J., Štambak, D., Crljenko, I., Brkan, B., Andrić, V. : Zagreb muzeji hoteli galerije arhitektura crkve parkovi, 2006. g., str 60

Palača Vojković-Oršić-Rauch smještena je u rubnoj uzdužnoj ulici koja slijedi zapadni rub brežuljka Grič. Ova palača nastala je spajanjem dviju parcela i rušenjem postojećih kuća. U palači je smješten Hrvatski povijesni muzej.

Slika 9: Palača Vojković-Oršić-Rauch

Izvor: <http://zagreb.wikispaces.com/Pala%C4%8Da+Vojkovi%C4%87-Or%C5%A1i%C4%87-Rauch> (pristupljeno 20.10.2017.)

Stara gradska vijećnica sastoji se od dva, odnosno tri različita objekta koji su tek potkraj 19. stoljeća kao cjelina počeli služiti za potrebe gradskog magistrata. Prvi puta se spominje u srednjem vijeku, 1439. godine kao “kuća vijeća Gradeca zagrebačkoga”. Između 1615. i 1616. godine tada već postojećoj gradskoj vijećnici dozidana je soba za stražu te je do 18. stoljeća dograđivana i pregrađivana, naročito nakon velikih požara u 17. i 18. stoljeću. Godine 1803. gradska općina kupila je susjednu kuću od grofa Adama Oršića.²⁸ Zagrebački trgovac Kristofor Stanković ulaže 1832. godine u gradnju kazališta. Gradska uprava na jednokatnici kupljenoj od grofa Oršića nadograđuje drugi kat. Stara gradska vijećnica se ruši i kupuju se još dvije parcele u današnjoj Freudenreichovoj ulici čime se dobilo dovoljno prostora za kazališnu zgradu. Godine 1895. zbog otvorenja novog kazališta grad preuzima napuštenu kazališnu zgradu i adaptira je za potrebe gradske uprave. Danas je u njoj smještena Stručna služba Gradske skupštine.²⁹

²⁸ Dobronić, L.: Zagrebački Kaptol i Gradec nekad i danas, 1986. g., str. 145.

²⁹ <http://www.skupstina.zagreb.hr/default.aspx?id=32> pristupljeno 20.11.2017.

Slika 10: Stara gradska vijećnica

Izvor: http://hr.wikipedia.org/wiki/Stara_gradska_vije%C4%87nica_u_Zagrebu (pristupljeno 20.10.2017.)

Banski dvori su dugačka barokna jednokatnica na zapadnoj strani Markovog trga. Njenu gradnju započeo je početkom 19. stoljeća ban Kulmer. Godine 1808. otkupljuje ju Kraljevina Hrvatska. U nju su smješteni Zemaljski arhiv, sabornica i sudovi, a na prvom katu je uređen smještaj za bana. U kompleksu Banskih dvora živio je i umro hrvatski ban Josip Jelačić. Danas su Banski dvori sjedište hrvatske vlade gdje se nalazi i ured premijera.³⁰

Slika 11: Banski dvori

Izvor: <http://vlada.gov.hr/banski-dvori-11336/11336> (pristupljeno 20.10.2017.)

Palača Hrvatskog Sabora u kojoj zasjeda Hrvatski sabor nalazi se na istočnoj strani Markova trga. Podignuta je u razdoblju od 1908. do 1910. godine u neoklasicističkom stilu prema nacrtima

---

³⁰ Sušanjanj, B., Bilić, J., Štambak, D., Crljenko, I., Brkan, B., Andrić, V.: Zagreb muzeji hoteli galerije arhitektura crkve parkovi, 2006. g., str 53.

arhitekta Lavoslava Kalda. U njoj su se odigrali kroz povijest mnogi važni događaji za hrvatski narod. Hrvatski sabor je u njoj 1918. godine proglasio odcjepljenje hrvatskih zemalja od Austro-Ugarske. Od proljeća 1990. godine u njoj se stvara novo ustrojstvo Republike Hrvatske.³¹

Slika 12: Palača Hrvatskog Sabora

Izvor: http://hr.wikipedia.org/wiki/Saborska_pala%C4%8Da (pristupljeno 20.10.2017.)

Grkokatolička crkva sv. Ćirila i Metoda podignuta je 1880. godine u neobizantskom stilu prema nacrtima arhitekta Hermana Bolléa. Prije njene gradnje na tom mjestu se nalazila kapelica sv. Bazilija koja je bila teško oštećena u potresu.

Središnji ikonostas u crkvi oslikali su ukrajinski umjetnik Epiminondas Bučevski i domaći slikar Nikola Mašić. Četiri prostrane slike na zidovima djelo su Ivana Tišova. Uz crkvu se nalazi i grkokatoličko sjemenište osnovano još u 17. stoljeću.³²

Obilazak crkve je moguć sa vodičem uz prethodnu najavu.³³

---

³¹ ibid, str 55.

³² Sušanji, B., Bilić, J., Štambak, D., Crljenko, I., Brkan, B., Andrić, V.: Zagreb muzeji hoteli galerije arhitektura crkve parkovi, 2006. g., str 58.

³³ Vlastiti izvor

Slika 13: Grkokatolička crkva sv. Ćirila i Metoda

Izvor: http://hr.wikipedia.org/wiki/Zagreba%C4%8Dka_grkokatoli%C4%8Dka_konkatedrala
(20.10.2017.)

Popov toranj je gornjogradska utvrda podignuta u 13. stoljeću poslije provale Tatara. Ime je dobila jer je bila vlasništvo zagrebačkog biskupa. Sredinom 17. stoljeća u njemu je bila škola. Drugi je kat dograđen u prvoj polovici 19. stoljeća. Danas se na njegovom vrhu nalazi zvjezdarnica koja je otvorena 5. prosinca 1903. godine.³⁴

Posjeti Zvjezdarnici radi opažanja neba su mogući. Opažanje je moguće samo u slučaju vedrog vremena. Prostorije Zvjezdarnice nalaze se na zadnjoj etaži (treći kat) kompleksa zgrada u Opatičkoj 22. Za pojedinačne posjete građana ili manjih grupa (npr. obitelji i sl.) ulaz je besplatan i nije potrebna prethodna najava.³⁵

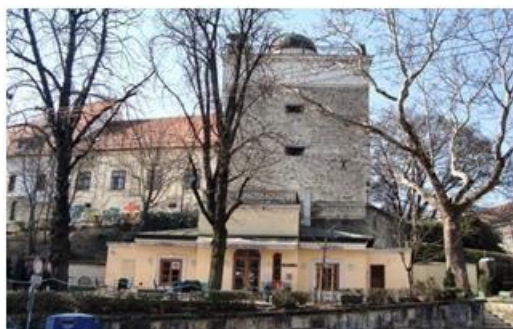
---

³⁴ ibid, str 70

³⁵ <https://zvjezdarnica.hr/o-nama/> pristupljeno, 20.09.2017.

Slika 14: Popov toranj

Izvor: <http://putujte.blogspot.hr/2014/04/starovjekovne-kule-grad-a-zagreba.html> (pristupljeno 20.10.2017.)

Donji i Gornji grad povezuje **zagrebačka uspinjača**. Na njenom mjestu su u prošlosti bile stube koje su povezivale dva grada. Puštena je u pogon 1890. godine, no često se kvarila pa je u puni pogon puštena 1893. godine.³⁶

Uspinjača povezuje Donji grad s Gornjim svakim radnim danom, subotom, nedjeljom i praznikom od 6 i 30 do 22 sata. Polazak je svakih deset minuta, a cijena jedne vožnje je 4 kune. U slučaju potrebe putnici mogu naručiti i hitnu vožnju koja košta 20 kuna. Valjane mjesečne, godišnje, kao i pojedinačne karte vrijede i za vožnju uspinjačom.³⁷

---

³⁶ Sušan, B., Bilić, J., Štambak, D., Crljenko, I., Brkan, B., Andrić, V.: Zagreb muzeji hoteli galerije arhitektura crkve parkovi, 2006. g., str. 71

³⁷ <http://www.infozagreb.hr/planiranje-putovanja/kretanje-po-gradu/javni-prijevoz-i-parking/uspinjača-54a11ce6158a7>, pristupljeno 20.09.2017.

Slika 15: Zagrebačka uspinjača

Izvor: <http://zagrebcard.com/uspinjaca/> (pristupljeno 20.10.2017.)

Ilirski trg nastao je 1839. godine nakon što su srušena sjeverna gradska vrata. Tada se zvao Kipni trg, po kipu u kapelici koja se nalazi u njegovom središtu.

Jurjevska ulica dobila je ime po kapelici sv. Jurja koja se spominje još od davne 1377. godine. Ona se počela izgrađivati nako što su srušena sjeverna gradska vrata Gradeca. U njoj su posljednje godine života proveli Antun Gustav Matoš i ban pučanin Ivan Mažuranić.³⁸

Zlatna dvorana je prekrasna palača u Opatičkoj ulici a poznata je po prekrasnoj ogradi napravljenoj od kovanog željeza koja je zajedničko djelo Hrmanna Bolléa i Đure Burića.³⁹

Strossmayerovo šetalište je promenade smještena uz južni bedem nekadašnjeg Gradeca. Uređena je početkom 19. stoljeća tako da je zasađen drvored kestena, postavljene klupe za odmaranje, a završno oblikovanje učinjeno je početkom 20. stoljeća kada su dodane javne stube, ogradni zidovi i rasvjetna tijela prema nacrtima Huga Ehrlicha.⁴⁰

---

³⁸ Sušanjan, B., Bilić, J., Štambak, D., Crljenko, I., Brkan, B., Andrić, V.: Zagreb muzeji hoteli galerije arhitektura crkve parkovi, 2006. g., str. 71

³⁹ ibid, str 7.

⁴⁰ ibid, str 61.

Slika 15: Strossmayerovo šetalište

Izvor: <http://infozagreb.hr/istrazi-zagreb/atrakcije/javni-spomenici/antun-gustav-matos>

(pristupljeno 20.10.2017.)

3.3. Korištenje materijalne kulturne baštine u razvoju turizma

Postojanje bogate povijesti zagrebačkog Gornjeg grada svjedoči brojnim primjerima arhitekture. Zagrebačka arhitektura je potencijal u promicanju kulturne baštine. Kompletna arhitektura potječe iz prošlog stoljeća i predstavlja spoj različitih stilova gradnje i različitih priča koje se nalaze unutar gornjogradskih zidina. Veliku prednost u pogledu kulturne baštine daju zgrade koje su restaurirane na način da zadrže svoj prvotni oblik. Iako mnoge od njih nemaju više svoje početne funkcije, važan su dio turističke ponude Gornjeg grada. Arhitektura Gornjeg grada vrlo je slična pojedinim srednjoeuropskim gradovima poput npr. Beča i Budimpešte koji su na vrhu ljestvice posjećenosti kada je riječ o navedenom dijelu Europe.

Osim zaljubljenika u arhitekturu, ovaj dio Zagreba će zadovoljiti interese turista koji se fokusiraju na slikarstvo, kiparstvo, glazbu i muzeologiju. Također, kulturno motivirani i inspirirani turisti često će se interesirati i za ponudu koju pružaju kazališta koja izvode svjetski poznate predstave i kazališne komade.

Dio arhitekture Gornjeg grada su i crkva Svetog Marka kao i obližnja katedrala koje će privući turiste kojima je primarni cilj putovanja upoznavanje vjerskih središta kao turističkih destinacija, a vjera i vjerski objekti važan su faktor naše kulture i kulturne baštine.

4. UTJECAJ MATERIJALNE BAŠTINE ZAGREBAČKOG GORNJEG GRADA NA TURIZAM GRADA ZAGREBA

4.1. Značaj muzeja u kulturnom turizmu

Muzeji i kulturni turizam su jedan od segmenata na kojima se bazira budućnost turizma u svijetu. Mnoge mediteranske zemlje Europe, uključujući i Hrvatsku, uspjele su sačuvati autohtnost načina življenja i izvornost svojeg nasljeđa. Na taj način one žele produžiti turističku sezonu i “pobjeći” od tzv. masovnog turizma koje se zasniva na kupanju i sunčanju.

Hrvatski muzeji svake godine bilježe povećanje broja posjetitelja, a turistička industrija u Hrvatskoj sve više uključuje muzeje i druge institucije kulture u ukupnu turističku ponudu. Zajednički projekti muzeja i turizma mogu služiti za financiranje istraživanja, zaštita, izložbe i druge potrebe muzeja.⁴¹ Važnost muzeja vrlo je velika, no nije jedina. Kulturni turizam više je od muzeologije te će biti riječi o pojedinim zagrebačkim muzejima, ali i o ostalim žarišnim točkama kulturnog turizma.

4.2. Muzeji i galerije zagrebačkog Gornjeg grada

Broj posjetitelja muzeja i galerija u Zagrebu u stalnom je porastu čemu doprinose tradicionalne manifestacije “Noć muzeja” i “Međunarodni dan muzeja” kao i izložbe i projekti, osobito velike kulturne izložbe, koje promoviraju iznimnu kulturnu baštinu koju muzeji čuvaju i obrađuju i u kojima na istome projektu surađuje više različitih muzeja, značajne izložbe i gostovanja stranih umjetnika i muzejskih projekata, ali i sve veća povezanost muzejskih programa s drugim kulturnim djelatnostima u prezentaciji i promociji svoje građe kao što je glazbeno-scenska, likovna i filmska djelatnost.⁴²

Gornji grad u Zagrebu sadrži velik broj muzeja i galerija koje značajno pridonose kulturnoj baštini i proširuju turističku ponudu grada Zagreba.

---

⁴¹ Gajski, A., Klarić, V., Laszlo, Ž., Nevidal, R., Pintarić, S.: Muzeji i turizam, djelovanje muzeja kao dionika kulturnog turizma priručnik, 2011. g., str. 7

⁴² <http://www.zagreb.hr/UserDocsImages/arhiva/04%20Strategija.pdf>, pristupljeno 24.10.2017.

Tablica 1 Podaci o djelovanju muzeja kojima je osnivač Grad Zagreb u 2014. godini

Muzeji 2014. godina	Broj zbirki	Broj izložbi	Broj drugih događanja	Broj posjetitelja
Galerija Klovićevi dvori	6	41	46	183 010
Hrvatski prirodoslovni muzej	114	11	21	23 143
Muzej grada Zagreba	33	9	85	77 607

Izvor: <http://www.zagreb.hr/UserDocsImages/arhiva/04%20Strategija.pdf> (pristupljeno 15.11.2017.)

U tablici su prikazani osnovni podaci galerije Klovićevi dvori, Hrvatskog prirodoslovnog muzeja i Muzeja grada Zagreba u 2014. godini. Galerija Klovićevi dvori imala je najveći broj izložbi i drugih događanja, a ujedno i najveći broj posjetitelja. Muzej grada Zagreba, unatoč tome što je imao dvije izložbe manje od Hrvatskog prirodoslovnog muzeja uspio je ostvariti puno veći broj posjetitelja. Razlog je postojanje brojnih drugih događanja kojima je privukao veliki broj posjetitelja.

Tablica 2 Podaci o posjećenosti muzeja kojima je osnivač Grad Zagreb u prvoj polovini 2017. godine

Muzeji prva polovica 2017. godine	Broj posjetitelja
Galerija Klovićevi dvori	159460
Hrvatski prirodoslovni muzej	17 000
Muzej grada Zagreba	25 974

Izvor:

[http://web.zagreb.hr/Sjednice/2017/sjednice_skupstine_2017.nsf/0/C12581370033D600C12581980034798C/\\$FILE/10%20Izvj%C5%A1%C4%87e%20o%20izvr%C5%A1enju%20Programa%20javnih%20potreba%20u%20kulturi%20Grada%20Zagreba%20u%202017%20za%20razdoblje%20s.pdf](http://web.zagreb.hr/Sjednice/2017/sjednice_skupstine_2017.nsf/0/C12581370033D600C12581980034798C/$FILE/10%20Izvj%C5%A1%C4%87e%20o%20izvr%C5%A1enju%20Programa%20javnih%20potreba%20u%20kulturi%20Grada%20Zagreba%20u%202017%20za%20razdoblje%20s.pdf) (pristupljeno 20.11.2017.)

Broj posjetitelja muzeja u prvoj polovini 2017. godine kojima je osnivač Grad Zagreb rezultat je tradicionalnih manifestacija Noć muzeja i Međunarodni dan muzeja, vrijednih i zanimljivih izložbi kao i sve bolje međusektorske suradnje muzeja s drugim kulturnim djelatnostima poput glazbenoscenske i filmske djelatnosti.

4.2.1. Hrvatski muzej naivne umjetnosti

Smješten je u baroknoj palači Raffay na Gornjem gradu. Godine 1952. osnovana je u Zagrebu Seljačka umjetnička galerija, koja od 1956. djeluje pod nazivom Galerija primitivne umjetnosti, a od 1994., odlukom Sabora Republike Hrvatske, kao Hrvatski muzej naivne umjetnosti. Ustanova je od samog početka organizirana i vođena po strogim muzeološkim principima, pa se smatra prvim muzejom naivne umjetnosti u svijetu.

Hrvatski muzej naivne umjetnosti čuva u svojem fondusu preko 1 600 umjetnina – slika, kipova, crteža i grafika – poglavito hrvatskih umjetnika.

Stalni postav Muzeja kreiran je uz moto Naivna umjetnost kao segment moderne umjetnosti.

Svaki posjetitelj, uz ulaznicu, dobiva besplatni deplijan. Deplijani su objavljeni na hrvatskom, engleskom, francuskom, japanskom, njemačkom, ruskom, talijanskom, španjolskom i portugalskom jeziku.⁴³ Iz toga je vidljivo da Zagrepčani proširuju ponudu i čine kulturnu baštinu dostupnom i razumljivom sve široj populaciji i turistima iz različitih zemalja (različitih govornih područja).

Slika 16: Hrvatski muzej naivne umjetnosti

Izvor: www.hmnu.hr/hr/muzejska_trgovina/135/7 (pristupljeno 21.09.2017.)

⁴³ http://www.hmnu.hr/hr/muzejska_trgovina/135/7, pristupljeno 21.09.2017.

Cilj muzeja je da i nadalje bude prepoznat kao jedan od najvažnijih, najvrsnijih i najpoznatijih Muzeja naive i srodnih oblika samouke umjetnosti u svijetu. Također cilj je da postane – s obzirom na postojeću dokumentaciju (biblioteku, dosjee autora, fototeku, arhivu itd.) – referentni centar za istraživanje i valorizaciju hrvatske i svjetske naive te autsajderske umjetnosti.

Muzej bilježi stalni porast posjećenosti posjetitelja iz inozemstva i tuzemstva te se u odnosu na 2006. god. broj ukupnih posjetitelja 2016. god. udvostručio.

Prema usmenim upitima, najveći je interes posjetitelja za razglednice i druge suvenire prema slikama Ivana Generalića: Drvosječe, Ivana Rabuzina: Na bregovima, prašuma, Emerika Feješa: Milanska katedrala, Ivana Lacković: Velika jesen, Dragana Gažija: Zimski pejzaž, te Slavka Stolnika: Krave se vraćaju i druge.

U 2016. godini od ukupno 21 273 posjetitelja muzeja 18 618 su činili inozemni posjetitelji, a samo 2 659 posjetitelji iz Hrvatske.⁴⁴

4.2.2. Hrvatski povijesni muzej

Smješten je u baroknoj palači Vojković-Oršić-Rauch. Počeci javnog djelovanja Hrvatskog povijesnog muzeja vezani su za Narodni muzej u Zagrebu i otvaranje njegovih prvih zbirki posjetiteljima u ljeto 1846. godine. Kao samostalna muzejska ustanova, proistekla iz Arheološko-historičkog odjela Narodnog muzeja, pod nazivom „Hrvatski narodni historički muzej“ počinje djelovati 1940. godine. Godine 1991., u vrijeme demokratskih promjena i procesa osamostaljenja Republike Hrvatske, integracijom Povijesnog muzeja Hrvatske i Muzeja revolucije naroda Hrvatske, osnovana je jedinstvena državna ustanova „Hrvatski povijesni muzej“.

Muzejska građa Hrvatskog povijesnog muzeja broji gotovo 300 000 muzejskih predmeta sistematiziranih u sedamnaest muzejskih zbirki.⁴⁵

Slika 17: Hrvatski povijesni muzej

---

⁴⁴ Podatak dobiven od Hrvatskog muzeja naive umjetnosti

⁴⁵ <http://www.hismus.hr/hr/o-muzeju/>, pristupljeno 20.09.2017.

Izvor: <http://www.infozagreb.hr/istrazi-zagreb/kultura/muzeji/hrvatski-povijesni-muzej>
(pristupljeno 20.10.2017.)

Protekle 2016. godine Muzej je posjetilo 12 486 posjetitelja, od čega je 3 620 stranaca. Bitno je napomenuti da je u taj broj uračunat i broj posjetitelja koji posjećuju Muzej "Ivan Goran Kovačić" u Lukovdolu (Ukupan broj 956, od čega 163 stranca) koji je dio HPM-a. Primjetno je povećanje broja posjetitelja u odnosu na prethodne godine pa je tako 2016. godine Muzej posjetilo 1 277 posjetitelja više nego prethodne 2015. godine. U 2016. bile su otvorene dvije izložbe '45. (od ožujka do listopada 2016.) i "Ivan Kukuljević Sakcinski - začetnik hrvatskog identiteta" (od prosinca 2016. do ožujka 2017.).

Muzejima razne pedagoško-edukative aktivnosti, ponajprije u obliku tematskih radionica koje se često izvode i na engleskom jeziku za strane posjetitelje.

Strani posjetitelji su uglavnom studentske i srednje dobi. Najviše posjetitelja dolazi iz Njemačke, zatim Kine i Japana. U zadnjih nekoliko godina primjetan je povećan broj Španjolaca koji su najvećim dijelom studenti.

90% stranih posjetitelja zanimaju teme 20. stoljeća, posebice raspad Jugoslavije i Domovinski rat, stoga je izložba "Domovinski rat" bila najposjećenija izložba u HPM-u.⁴⁶

4.2.3. Muzej grada Zagreba

---

⁴⁶ Izvor dobiven od Hrvatskog povijesnog muzeja

Muzej grada Zagreba utemeljila su Braća Hrvatskog zmaja 1907. godine. Od 1947. godine Muzej se nalazi na sjevernom prilazu gornjogradskoj kulturno-povijesnoj jezgri, u nekadašnjem samostanu opatica klarisa iz 17. stoljeća.⁴⁷ U devedesetoj godini postojanja, 1997. godine, Muzej je otvorio tek šesti stalni postav, a prvi put u obnovljenom i odgovarajućem prostoru, primjereno dostignućima suvremene muzeologije. Pokazuje prošlost grada Zagreba od prapovijesti – tragova koji su otkopani upravo podno njegova zdanja – do danas.

Slika 18: Muzej grada Zagreba

Izvor: <http://meetinzagreb.hr/media/places/muzej-grada-zagreba-559cd4689ea17.jpg>
(pristupljeno 20.10.2017.)

Stalni je postav koncipiran na temelju predmeta koje Muzej posjeduje. Povezujući predmete s njihovim nekadašnjim vremenskim okvirom, naglašen je moderni pristup u kreiranju i vizualizaciji društvenih zbivanja u gradu. Kombinacijom kronološkog i tematskog pristupa te primjenom suvremenih muzeografskih i tehnoloških principa Muzej je pristupačnim današnjem posjetitelju. Stalni postav portretira grad u svim njegovim aspektima, od političkoga, crkvenoga, povijesnoga i gospodarskoga do arhitektonsko-urbanističkoga, kulturno-povijesnoga, zabavnoga i svakodnevnoga.

4.2.4. Hrvatski prirodoslovni muzej

Hrvatski prirodoslovni muzej, jedan od najvećih muzeja u Hrvatskoj, smješten je u povijesnoj plemićkoj palači na bedemima zagrebačkoga Gornjega grada. Od 1797. do 1834. godine tu je djelovalo i prvo zagrebačko javno kazalište, glasoviti Amadeov teatar, nazvan po njegovom

---

⁴⁷ Franulić, M. : Vodič kroz hrvatske muzeje i zbirke, 2011., str. 337

osnivaču i voditelju mađarskom grofu Antonu Amadeu de Varkonyu, velikom županu zagrebačkom.

Slika 19: Hrvatski prirodoslovni muzej

Izvor:

<http://image.link2.hr/image/hpm/630x0/0f0/a/mmedia/foto/web%20fotke/o%20muzeju.jpg>

(pristupljeno 20.10.2017.)

Muzej prikuplja, čuva, izučava i prezentira razne prirodine kao svjedočanstva ili dokumente vezane za prirodoslovlje Hrvatske. U muzejskim se zbirkama nalazi više od 2 milijuna primjeraka minerala, stijena, fosila, prepariranih biljaka i životinja iz svih krajeva Hrvatske, ali i iz susjednih zemalja.

4.2.5. Galerija Klovićevi dvori

Galerija Klovićevi dvori priređuje izložbe najslavnije svjetske baštine, hrvatske povijesti umjetnosti te suvremene umjetnosti. Otvorena je za sve oblike vizualne kulture.

Galerija Klovićevi dvori smještena je u zgradi starog, gornjogradskeg, isusovačkog samostana, čija gradnja započinje u prvoj polovici 17. stoljeća i traje u etapama sve do drugog desetljeća 18. stoljeća. Velik četverostrani kompleks isusovačkog samostana zatvara nepravilan četverokutni atrij.⁴⁸

Slika 20: Galerija Klovićevi dvori

---

⁴⁸ Sušanjanj, B., Bilić, J., Štambak, D., Crljenko, I., Brkan, B., Andrić, V.: Zagreb muzeji hoteli galerije arhitektura crkve parkovi, 2006. g., str 68

Izvor: <http://radiotaxizagreb.com/hr/galerija-klovicevi-dvori/> (pristupljeno 20.10.2017.)

U 2016. godini ukupan broj posjetitelja svih programa Galerije bio je 168 617. Broj posjetitelja je dvostruko veći nego 2015. godine budući da je 2016. godine održan program „Advent u Klovićevim dvorima“ koji je privukao oko 100 000 posjetitelja.

Najposjećenije izložbe u 2016. su bile retrospektive Mencija Clementa Crnčića (15 000 posjetitelja) i Ignjata Joba (oko 10 000 posjetitelja).

Kod grupnih posjeta Galeriji u 2016. godini bilo je najviše grupa učenika srednjih škola.

Budući da Galerija nema stalni postav, profil posjetitelja je različit ovisno o vrsti izložbe, npr. izložbe poznatih inozemnih umjetnika privlače određen broj turista iz inozemstva, posebice susjednih zemalja (Slovenije, Srbije i BiH), koji obično dolaze u organiziranim grupama. Budući da je Galerija imala u 2016. godini uglavnom retrospektive hrvatskih umjetnika, bio je puno veći broj posjetitelja iz Hrvatske nego stranih, a od stranih gostiju zabilježeno je samo nekoliko organiziranih grupa posjetitelja iz Slovenije izložbi Mencija Clementa Crnčića.⁴⁹

4.2.6. Atelijer - Fundacija Ivana Meštrovića

Nalazi se u kući izgrađenoj tijekom 17. stoljeća u kojoj je kipar svojedobno i boravio od 1922. do 1942. godine. U njoj se nalaze kamene, drvene, sadrene i brončane skulpture, crteži olovkom, mape litografija, primjerci pokušaja napravljeni prema umjetnikovim nacrtima i dr. Fundacija je osnovana 1991. godine, a u njezinom sastavu su i Galerija Meštrović u Splitu i Mauzolej obitelji

---

⁴⁹ Podatak dobiven od Galerije Klovićevi dvori

Meštrović u Otavicama. Stalni postav zagrebačkog Atelijera čine djela koja je Meštrović stvorio u prvih četrdeset godina rada.⁵⁰

Posljednja izložba organizirana u Ateljeu Meštrović je “Rodin u Meštrovićeveu Zagrebu” 2015. godine. Izložba je istraživala utjecaje kiparstva Augustea Rodina na moderno hrvatsko kiparstvo, a bilo je izloženo šezdesetak Rodinovih skulptura, skica i crteža među kojima su i najpoznatija remek-djela ovog umjetnika poput “Poljupca” i “Mislioca”.⁵¹

Ateljer Meštrović je 2015. godine posjetilo 13 160 posjetitelja, dok je 2016. godine taj broj bio 13 500. Najveći broj posjetitelja koji posjećuju Ateljer su skupina odraslih, zatim slijede umirovljenici, a potom studenti, đaci i ostali. Omjer domaćih i stranih posjetitelja je 35 : 65 % u korist stranih posjetitelja. Najveći broj stranih posjetitelja dolazi iz zapadno-europskih zemalja: Engleske, Francuske, Španjolske, Belgije, Nizozemske, dok ih je iz istočno-europskih zemalja znatno manje. Godine 2016. Ateljer Meštrović bilježi znatan porast posjetitelja iz Amerike, najčešće individualnih, dok znatan porast grupnih posjeta ima od gostiju iz Kanade, iz pokrajine Quebec. Najviše je upita od strane turista za skulpture: Povijest Hrvata, Djevojka s lutnjom, Gospa s djetetom, Majka i dijete (drvo), Vječno raspeti, Moja majka, Majka uči dijete moliti.⁵²

4.3. Prednosti i nedostaci u razvoju muzejske djelatnosti

Velika prednost u razvoju muzejske djelatnosti jest pomoć u financiranju istih od strane Ministarstva kulture Republike Hrvatske. Prema podacima Ministarstva⁵³, u 2017 godini odobrena su sredstva za razvoj kulturne baštine putem muzeja i galerija u sljedećim iznosima:

- * Galerija Klovićevi dvori – 257 000,00 kn
- * Hrvatski muzej naivne umjetnosti – 142 000,00 kn
- * Hrvatski prirodoslovni muzej – 145 000,00 kn
- * Muzej grada Zagreba – 150 000,00 kn
- * Hrvatski povijesni muzej – 568 000,00 kn

---

⁵⁰ Sušanjan, B., Bilić, J., Štambak, D., Crljenko, I., Brkan, B., Andrić, V.: Zagreb muzeji hoteli galerije arhitektura crkve parkovi, 2006. g., str 68

⁵¹<http://culturelink.hr/umjetnicki-muzej-ateljer-mestrovic/>, pristupljeno 20.09.2017.

⁵² Podatak dobiven od Atelijera Meštrović

⁵³<http://www.min-kulture.hr/userdocsimages/Programi%202017/2017.%20Muzejski%20programi%20-%20odobreni%2015022017.pdf>, pristupljeno 24.10.2017.

Pozitivan pomak vidljiv je i u odnosu na 2016. godinu u kojoj su sredstva za razvoj muzejske djelatnosti bila manja. Iznosi iz 2016. godine bili su sljedeći:

- * Galerija Klovićevi dvori – 38 000,00 kn
- * Hrvatski muzej naivne umjetnosti – 180 000,00 kn
- * Hrvatski prirodoslovni muzej – 140 000,00 kn
- * Muzej grada Zagreba – 140 000,00 kn
- * Hrvatski povijesni muzej – 626 000,00 kn

Iako nije cilj temeljiti prednosti isključivo na financijskim potporama, potrebno je naglasiti da se radi o vrlo bitnom segmentu bez kojeg napredak razvoja kulturne baštine i kulturnog turizma ne bi bio moguć – kako na zagrebačkom Gornjem gradu, tako i u ostalim dijelovima Republike Hrvatske čije kulturne ustanove sufinancira Ministarstvo kulture.

Prepreke (nedostaci) u razvoju muzejske djelatnosti su nedostatak prostora za čuvaonice građe, nepostojanje stalnih postava pojedinih muzeja ili njihova nedovršenost te neadekvatnost i zastarjelost, nedostupnost ili nedovoljna i neadekvatna dostupnost muzejskih postava osobama s invaliditetom, neadekvatna oprema i prostor dijela muzeja za primjenu modernih tehničkih dostignuća u prezentaciji postava i izložbi, visoki troškovi održavanja objekata muzeja, neadekvatna zaštita građe, neadekvatnost prostora za suvremenu prezentaciju građe muzeja unutar starih adaptiranih palača te nedovoljna komunikativnost i povezanost s turističkim i obrazovnim sektorom.

Veliki problem je i nedostatak privremene čuvaonice za vrijedne zbirke i ostavštine umjetnina koje su u postupku prihvata i/ili spašavanja baštine.⁵⁴ Pojedine darovane zbirke, osobito ambijentalne zbirke, nisu dostupne javnosti zbog predugog trajanja sanacije i uređivanja objekata gdje se one nalaze te dugotrajnih neriješenih imovinskopravnih odnosa u postupku povrata imovine bivšim vlasnicima ili nemogućnosti iznalaženja adekvatnih prostora za stalno izlaganje javnosti, što se odnosi na već darovane zbirke, ali i nove najavljene donacije većih umjetničkih ostavština i zbirki za čije izlaganje je potrebno osigurati veće izložbene prostore.

---

⁵⁴ <http://www.zagreb.hr/UserDocsImages/arhiva/04%20Strategija.pdf>, pristupljeno 20.09.2017.

4.4. Značaj kazališta u razvoju kulturne baštine Gornjeg grada

Osim obilja muzeja koji dominiraju na području zagrebačkog Gornjeg grada, važno je istaknuti i ulogu kazališta koja doprinose razvoju kulture u gradu Zagrebu. Najpoznatije kazalište na spomenutom području jest zagrebačko kazalište “Komedija” koje će turistima ponuditi širok spektar predstava.

Na njihovom repertoaru nalaze se svjetski poznati kazališni komadi poput sljedećih predstava: Revizor, Byron, Gospođica iz Maximate te mjuzikli Jalta, Jalta, Mamma mia i Aida.

Financiranje gradskih kazališta, pa tako i “Komedije” djelomično podupire i Ministarstvo kulture iz odobrenih fondova za profesionalna kazališta.

4.5. Unaprjeđivanje turističke ponude Gornjeg grada

Razne manifestacije organizirane potporom grada Zagreba vrlo su bitne i predstavljaju ozbiljan pomak u predstavljanju kulturne baštine Gornjeg grada. Suradnja Galerije Klovićevi dvori i Koncertne direkcije Zagreb osigurala je “Večerima na Griču” cijeloga ljeta za svoje goste te građane i građanke kvalitetan i raznovrstan program što je važan element zbog kojeg turisti biraju neku destinaciju.

Kulturna turistička ponuda Gornjeg grada uključuje organizirana razgledavanja kulturnih sadržaja uključivanjem u neke od turističkih tura kao što su Gornjogradska dvorišta, Tajne Griča-kazališna noćna tura, Tematska turistička tura Advent na drukčiji način.⁵⁵ Iz navedenog se može zaključiti kako je podjednaka pažnja posvećena i ljetnom i zimskom turizmu. Zimski turizam napredovao je u proteklih nekoliko godina otkad se sve više ulaže u sadržaje u razdoblju adventa.

4.5.1. Kulturno turistička atrakcija “Dvorišta”

Kulturno-turistička atrakcija “Dvorišta” održavala se u starogradskoj jezgri Zagreba, od 17. do 23. srpnja 2017. god. U skladu sa sloganom “Svako ima svoju priču...”, “Dvorišta” pričaju priče o prošlosti Gornjega grada uz bogati glazbeni program. Kroz te priče Zagreb se predstavlja sve brojnijim domaćim i stranim gostima.

---

⁵⁵ [http://www.zagreb.hr/UserDocsImages/KULTURA%20Strategija%20\(1\).pdf](http://www.zagreb.hr/UserDocsImages/KULTURA%20Strategija%20(1).pdf), pristupljeno 20.10.2017.

4.5.2. “Tajne Griča”

Osmu godinu zaredom, od 2009. godine, interaktivna tura “Tajne” Griča oduševila je posjetitelje grada Zagreba. Projekt je jedinstven u Europi i temeljen na povijesnim činjenicama, elementima romana Marije Jurić Zagorke te najzanimljivijim gradskim legendama. U sklopu ture u ponudi je bio obilazak na hrvatskom i engleskom jeziku.

Misteriozan čovjek u crnom ogrtaču dočekuje zaljubljenike u povijesne priče i legende na uglu Mesničke ulice i Ilice, kod spomenika Andrije Kačića Miošića. U mističnoj atmosferi Gornjeg grada, svi posjetitelji mogu sudjelovati u skrivenim pričama Zagreba s fenjerima u ruci te aktivno sudjelovati u događajima koji im se odvijaju pred očima.

Poznata hrvatska spisateljica, Marija Jurić Zagorka, bila je prva novinarka i jedna od najčitanijih hrvatskih književnica. Ona vodi posjetitelje Tajni Griča kroz sve njegove misterije.

National Geographic Traveller uvrstio je turu “Tajne Griča” u jednu od petnaest svjetskih noćnih avantura koje morate doživjeti. Već treću godinu zaredom, od 2014. godine, TripAdvisor nagrađuje Tajne Griča kao jednu od vodećih turističkih atrakcija u Zagrebu, po glasovima posjetitelja, svojom prestižnom nagradom Certificate of Excellence.

Kvaliteta turističke ture Tajne Griča nagrađena je i nagradom Croatian business tourism 2012. godine za najbolji marketinški program hrvatskog poslovnog turizma te sljedeće godine nagradom Hrvatske turističke zajednice Doživi Hrvatsku – Experience Croatia 2013. godine priznanjem u kategoriji za Kulturni itinerer 2013. godine.

Projekt je organizirala Katapult promocija d.o.o. uz potporu Turističke zajednice grada Zagreba.⁵⁶

4.5.3. “Večeri na Griču”

Od 27. lipnja do 9. srpnja 2017. godine održavale su se 36. po redu “Večeri na Griču”, jedan od najstarijih i najpopularnijih festivala klasične glazbe.

Koncertna direkcija Zagreb (KDZ) tradicionalno je organizirala “Večeri na Griču”, a njihovo 36. izdanje u suradnji s Galerijom Klovićevi dvori i uz potporu Turističke zajednice grada Zagreba. Uz brojne koncerte su priređene i tri velike izložbe: "Više od kulture" - izložba odabranih plakata

---

⁵⁶ <http://www.culturenet.hr/default.aspx?id=70834>, pristupljeno 09.10.2017.

KDZ-a, retrospektivna izložba Zlatka Price, a Klovićevi dvori predstavili su i dio svoga bogatoga fundusa koji se ne vidi - zbirke umjetnika, donatora i kolekcionara.⁵⁷

4.5.4. Advent u Klovićevim dvorima

Advent u Klovićevim dvorima, u prekrasnom okruženju Gornjeg grada i na jednoj od najljepših gradskih pozornica nudio je zabavan i raskošan Advent s bogatim kulturnim i zabavnim programom. Besplatni koncerti popularnih bendova na platou Gradec svakog vikenda tijekom prosinca, zabavno klizalište bez leda koje je ujedno i prvo takvo u Hrvatskoj, dječje predstave i radionice te izložbe u Galeriji Klovićev dvori, samo su dio Adventa u Klovićevim dvorima.

Za djecu je bio spreman bogat adventski program. Zabavne priče i predstave, za koje je već tradicionalno zadužen Laboratorij zabave, samo su dio dječjeg Adventa. Osim božićnih i zimskih tema, djeca su mogla puno toga naučiti i o samim Klovićevim dvorima, a sve priče i predstave sadrže poruku koja naglašava ono najbitnije – zajedništvo, prijateljstvo i obitelj.

Galerija Klovićevi dvori za prosinac 2017. godine je pripremila i retrospektivnu izložbu slikara Ignjata Joba, jedne od najznačajnijih figura hrvatske moderne umjetnosti, koja se mogla pogledati i tijekom adventa 2016. godine u periodu od 13. listopada 2016. - 8. siječnja 2017. godine. Uz ovu izložbu, za vrijeme adventa posjetitelji su mogli razgledati i izložbu studenata ALU Zagreb – izložbu najboljih diplomskih radova studenata Akademije likovnih umjetnosti kojom je publika mogla dobiti uvid u stvaralaštvo naših likovnih umjetnika najmlađe generacije. Kultura, umjetnost, dječje radosti, zabava i koncerti te bogata gastronomska ponuda privukli su oko 100 000 posjetitelja.

4.5.5. “Noć muzeja”

“Noć muzeja” je manifestacija kojom se nastoji ostvariti jedan od osnovnih strateških ciljeva Hrvatskog muzejskog društva, a to je provođenje aktivnosti na percepciji muzeja kao baštinskih ustanova, ustanova identiteta i muzeja kao nezaobilaznog dionika u održivom razvoju turizma. Aktivnostima u manifestaciji “Noći muzeja” potiče se na prepoznavanje muzeja kao dinamičnih institucija koje:

---

⁵⁷ <http://www.culturenet.hr/default.aspx?id=70462>, pristupljeno 09.10.2017.

- povezuju ljude s globalnim izvorima informacija te idejama i stvaralaštvom za kojim tragaju;
- čine bogatstvo ljudskog izraza i kulturnu raznolikost dostupnu svim korisnicima i na svim medijima
- potiču aktivnosti razvijanja znatiželje kao motiva za posjet muzejima, kao ustanovama znanja, ali i prostora za zabavu i smisleno provođenje slobodnog vremena.

Prigodan program organizira se svake godine zadnji petak u mjesecu siječnju od osamnaest sati do jedan sat iza ponoći uz besplatan ulaz u muzeje, galerije i ostale kulturne ustanove. Događanja su vrlo raznolika: otvorenja izložbi, predavanja, radionice, koncerti, performansi, promocije, specijalno osmišljena vodstva, kazališne predstave, besplatno dijeljenje ili prigodna prodaju muzejskih publikacija i suvenira, te ostala prigodna događanja. U press centru Noći muzeja prikupljaju se podaci o broju posjetitelje te izvješćuje javnost o uspjehu manifestacije. Manifestacija je podržana od Ministarstva kulture, Grada Zagreba, Turističke zajednice grada Zagreba i mnogih sponzora.⁵⁸

4.6. Preporuke za unaprjeđenje kulturne baštine Gornjeg grada

Dio Strategije kulturnog i kreativnog razvitka grada Zagreba za razdoblje od 2015. do 2022. god. obuhvaća unaprjeđenje kulturne turističke ponude Gornjeg grada. Planovi unaprjeđenja i razvoja uključuju sanaciju i obnovu palače Magdalenić-Drašković-Jelačić te palače Grlečić-Jelačić. Palača Magdalenić-Drašković-Jelačić svojom slojevitošću objedinjuje izgradnju nekoliko epoha, te pritom povezujući ih u skladnu cjelinu izrazite arhitektonske, urbanističke i povijesne vrijednosti. Nakon obnove, u palači se planira smjestiti zbirke darovane Gradu Zagrebu i čuvaonica Muzeja grada Zagreba. Palača Grlečić-Jelačić je ugrađena stambena jednokrilna jednokatnica, a u današnjem je obliku nastala pregradnjama kuće Josipa da Fona, sagrađene nakon požara 1731. godine. Palača je naročito kulturno-povijesnog značaja, ima visoku arhitektonsku vrijednost, a odlikuje se i cjelovitošću povijesnih detalja. Obnovljena palača stavit će se u funkciju Kuće glazbe. Obnovom zaštićenih kulturnih dobara doprinijeti će se revitalizaciji i očuvanju kulturne baštine Gornjeg grada, prezentaciji i razumijevanju likovne i glazbene umjetnosti te unapređenju turističke

---

⁵⁸ <http://nocmuzeja.hr/>, pristupljeno 02.02.2017.

ponude grada Zagreba.⁵⁹ Likovna i glazbena umjetnost ponekad su i sinonimi za kulturu pojedine destinacije. Sukladno tome, potrebna su veća ulaganja u tom pogledu kako bi se zaista doprinijelo unaprijeđenju kulturnog turizma u glavnom gradu Republike Hrvatske.

5. SWOT ANALIZA

Cilj SWOT analize jest analiza postojeće situacije prema kojoj je moguće planirati daljnje strategije u razvoju kulturnog turizma Gornjeg grada. Analiza se temelji na četiri parametra, a to su: snage, slabosti, prilike i prijetnje. SWOT analiza daje jednostavan i koristan pregled međuodnosa snaga, slabosti, prilika i prijetnji.

Tablica 3: SWOT analiza

SNAGE	SLABOSTI	PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • geografski položaj - centar glavnog grada Republike Hrvatske, • kontinuirani protok turista, • položaj u pješačkoj zoni, • količina sadržaja, • čist i uredan ambijent, 	<ul style="list-style-type: none"> • nedovoljna razvijenost kontinentalnog turizma u Republici Hrvatskoj, • centar grada ne ostavlja priliku “usputnog” zaustavljanja, dolaze turisti s konkretnim planovima, • nedovoljna promocija turizma, 	<ul style="list-style-type: none"> • financiranje iz različitih izvora, • povezanost s ostalim oblicima turizma u glavnom gradu, • razvoj turizma temeljenog na kulturnoj baštini pruža mogućnost 	<ul style="list-style-type: none"> • razvoj drugih grana turizma u gradu, • urbanizacija i globalizacija koje pogoduju “modernijim” oblicima zabave od onih vezanih uz kulturnu baštinu.

⁵⁹<http://www.zagreb.hr/UserDocsImages/arhiva/04%20Strategija.pdf>, pristupljeno 20.09.2017.

SNAGE	SLABOSTI	PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • mogućnosti povoljnih noćenja u centru grada (razvoj hostela), • povoljne cijene sadržaja u odnosu na ostale atrakcije 	<ul style="list-style-type: none"> • kulturna baština zanimljivija je odrasloj populaciji i nudi manje sadržaja za djecu. • nedovoljno znanje lokalnog stanovništva o važnosti kulturne baštine uzrokom je njezinog slabog korištenja u turističke svrhe 	<p>novih zaposlenja,</p> <ul style="list-style-type: none"> • prosperitet turizma na razini države, • mogućnost djelovanja tijekom cijele godine neovisno o godišnjim dobima, • korištenjem javnog prijevoza povećavaju se prihodi u tom sektoru, • moguće je osmisliti nove sadržaje povezane s postojećima. 	

Izvor: Vlastita izrada autora

Navedena analiza pokazuje kako Gornji grad u Zagrebu ima idealan geografski položaj zbog blizine glavnog gradskog trga kojeg posjeti najveći broj turista u Zagrebu, veliki broj sadržaja i prihvatljive cijene. Iako je u samom vrhu posjećenosti turističkih atrakcija grada Zagreba, bolja promocija turizma kulturne baštine Gornjeg grada preko internet stranica pridonijela bi većem broju turista koji su motivirani kulturom i onih kojima je kultura sekundarni motiv. To je posebno bitno u ljetnim mjesecima kada je Zagreb za većinu turista samo usputna stanica do Jadranskog mora. Od izuzetne je važnosti podizati svijest o značenju kulturne baštine među lokalnim stanovništvom kako bi se pobudio veći interes i proširilo znanje o važnosti Gornjeg grada za kulturu i turizam grada Zagreba.

Zagreb je, kao glavni grad Republike Hrvatske, dužan održavati korak s ostalim gradovima u regiji i to na svim područjima. Tu se podrazumijeva i unaprjeđenje turizma u kojem će važnu ulogu imati kulturna baština s naglaskom na ljepote i vrijednosti Gornjeg grada.

6. ZAKLJUČAK

Zagreb se, zahvaljujući povoljnom geografskom položaju, izuzetnom urbanom nasljeđu, kulturno-povijesnim spomenicima, javnim zelenim prostorima, kulturnim institucijama, brojnim kulturnim događajima, pozicionirao kao prepoznatljiva turistička destinacija.

Gornji grad je neosporni simbol Zagreba. Osim povijesnog značaja, ima mnoštvo zaštićene kulturno-povijesne baštine, kulturnih ustanova, palača i crkava koje oslikavaju 900-godišnju povijest, kao i manifestacija i ostalih elemenata turističke ponude, što privlači sve veći broj posjetitelja. Turisti u organiziranim obilascima imaju priliku upoznati povijest Gornjeg grada, te vidjeti kulturno-povijesne spomenike poput Kule Lotrščak, Kamenitih vrata, Crkve sv. Marka, uz nezaobilazni glavni zagrebački Trg, Trg bana Jelačića. Brojne manifestacije poput “Noći muzeja”, “Večeri na Griču”, manifestacije s bogatim folklornim i glazbenim programom, likovne radionice, zabavne i nagradne igre te gastronomske manifestacije koje promoviraju materijalnu i nematerijalnu baštinu Gornjeg grada zasigurno privlače sve više turista, ali i stanovnika Zagreba. Najposjećenija manifestacija je Advent u Zagrebu. Zagreb je krajem 2015. godine potvrdio da se svojim božićnim ugođajem može uspoređivati s ostalim europskim metropolama, koje imaju dugu tradiciju organiziranja božićnih ugođaja. Godine 2015. Zagreb je proglašen gradom s najboljim božićnim sajmom, a istu titulu je odnio i 2016. godine. Iza zagrebačkog Adventa, najposjećenije manifestacije su Ljeto na Štrossu i Fuliranje. Najposjećenije tematske ture su Gornjogradske coprnice i Tajne Griča, interaktivne noćne ture koje posjetiteljima žele dočarati povijesnu i tajnovitu stranu glavnog grada.

Također, sve je veća povezanost muzejskih programa s drugim kulturnim djelatnostima u prezentaciji i promociji svoje građe. Uzimajući u obzir da neki od muzeja još uvijek nemaju stalni postav zbog nedostatka prostora za čuvaonice građe ili njihove nedovršenosti dolazi se do zaključka, kad bi se osigurali novi, veći prostori, da bi njihova posjećenost i turistička ponuda Gornjeg grada bila još veća, a samim time to bi rezultiralo i većim brojem posjetitelja.

Također, da bi se privukao veći broj posjetitelja iz inozemstva i tuzemstva potrebno je povećati razinu promotivnih aktivnosti materijalne kulturne baštine Gornjeg grada, poticati interes, znatiželju, sudjelovanje i uključivanje građana u kulturne aktivnosti jer je kulturna ponuda nekog grada glavni i osnovni preduvjet za razvoj svih ostalih oblika turizma.

Turisti su u zadnjih desetak godina počeli tražiti nova iskustva u domeni kulturnog turizma i ne žele samo razgledavanje ključnih elemenata kulturno-povijesne baštine već i oni sami žele sudjelovati u kulturi. Iz tog razloga, izuzetno su bitne razne manifestacije koje se organiziraju svake godine potporom grada Zagreba koje obogaćuju turističku ponudu Gornjeg grada te na taj način znatno doprinose promoviranju njegove materijalne baštine.

7. LITERATURA

- Čorak, S.:** „Hrvatski turizam plavo bijelo zeleno“, Institut za turizam, Zagreb, (2006)
- Dobronić, L.:** „Zagrebački Kaptol i Gradec nekad i danas“, Školska knjiga, Zagreb, (1986)
- Franulić, M.:** „Vodič kroz hrvatske muzeje i zbirke“, Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb, (2011)
- Gajski, A., Klarić, V., Laszlo, Ž., Nevidal, R., Pintarić, S.:** „Muzeji i turizam, djelovanje muzeja kao dionika kulturnog turizma priručnik“, (2011)
- Jelinčić, D. A.:** „Abeceda kulturnog turizma“, Meandarmedia, Zagreb, (2008)
- Jelinčić, D. A.:** „Kultura u izlogu“, Meandarmedia, Zagreb, (2010)
- Marasović, T.:** „Kulturna baština 1“, Veleučilište u Splitu, Split, (2001)
- Maroević, I.:** „Antologija zagrebačke arhitekture“, Art Studio Azinović, Zagreb, (2003)
- Puhmajer, P.:** „Crkva sv. Marka u Zagrebu“, Hrvatski restauratorski zavod, (2013)
- Sušanj, B., Bilić, J., Štambak, D., Crljenko, I., Brkan, B., Andrić, V.:** „Zagreb muzeji hoteli galerije arhitektura crkve parkovi“, (2006)
- Valčić, M.:** „Hrvatska umjetnost u europskom kontekstu“, Veleučilište „Baltazar“, Zaprrešić, (2012)

Izvori s internet stranica

Banski dvori, <http://vlada.gov.hr/banski-dvori-11336/11336>, pristupljeno 20.10.2017.

Crkva sv. Katarine, www.zagreb-tours.com/hr/place/crkva-sv-katarine/41/, pristupljeno 20.10.2017.

Crkva sv. Marka, <http://smart-travel.hr/crkva-sv-marka-zagreb/>, pristupljeno 20.10.2017.

Gradska skupština grada Zagreba, www.skupstina.zagreb.hr/default.aspx?id=32, pristupljeno 20.10.2017.

Grkokatolička crkva sv. Ćirila i Metoda, http://hr.wikipedia.org/wiki/Zagreba%C4%8Dka_grkokatoli%C4%8Dka_konkatedrala, pristupljeno 20.10.2017.

Hrvatski muzej naivne umjetnosti, www.hmnu.hr/hr/muzejska_trgovina/135/7, pristupljeno 21.09.2017.

Hrvatski povijesni muzej, <http://www.infozagreb.hr/istrazi-zagreb/kultura/muzeji/hrvatski-povijesni-muzej>, pristupljeno 20.10.2017.

Hrvatski povijesni muzej, <http://www.hismus.hr/hr/o-muzeju/>, pristupljeno 20.09.2017.

Hrvatski prirodoslovni muzej, <http://image.link2.hr/image/hpm/630x0/0f0/a/mmedia/foto/web%20fotke/o%20muzeju.jpg>, pristupljeno 20.10.2017.

Izješće o izvršenju Programa javnih potreba u kulturi Grada Zagreba u 2017. godini, [http://web.zagreb.hr/Sjednice/2017/sjednice_skupstine_2017.nsf/0/C12581370033D600C12581980034798C/\\$FILE/10%20Izvj%C5%A1%C4%87e%20o%20izvr%C5%A1enju%20Programa%20javnih%20potreba%20u%20kulturi%20Grada%20Zagreba%20u%202017%20za%20razdoblje%20s.pdf](http://web.zagreb.hr/Sjednice/2017/sjednice_skupstine_2017.nsf/0/C12581370033D600C12581980034798C/$FILE/10%20Izvj%C5%A1%C4%87e%20o%20izvr%C5%A1enju%20Programa%20javnih%20potreba%20u%20kulturi%20Grada%20Zagreba%20u%202017%20za%20razdoblje%20s.pdf), pristupljeno 20.11.2017.

Kamenita vrata, <http://drusany.com/portfolio/fotografije-2/>, pristupljeno 24.09.2017.

Karta Gornjeg Grada, <http://s1.thingpic.com/images/8U/u76EcLbVqcySEGmLqnPiDSit.png>, pristupljeno 20.10.2017.

Klovićevi dvori, <http://radiotaxizagreb.com/hr/galerija-klovicevi-dvori/>, pristupljeno 20.10.2017.

Kula Lotrščak, <http://sites.google.com/site/rodenuzagrebu369/znamenitosti-grada-zagreba/kula-lotrscak>, pristupljeno 20.10.2017.

Ministarstvo kulture RH, Muzejsko-galerijska djelatnost, www.min-kulture.hr/userdocsimages/Programi%202017/2017.%20Muzejski%20programi%20-%20odobreni%2015022017.pdf, pristupljeno 24.10.2017.

Ministarstvo kulture RH, Strategija zaštite, očuvanja i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine Republike Hrvatske za razdoblje 2011.-2015, www.min-kulture.hr/userdocsimages/bastina/STRATEGIJA_BASTINE_VRH.pdf, pristupljeno 24.10.2017.

Muzej grada Zagreba, <http://meetinzagreb.hr/media/places/muzej-grada-zagreba-559cd4689ea17.jpg>, pristupljeno 20.10.2017.

Noć Muzeja, <http://nocmuzeja.hr/>, pristupljeno 02.02.2017.

Orgulje sv. Marka 2016., www.culturenet.hr/default.aspx?id=70462, pristupljeno 09.10.2017.

Palača Dverce, www.turistplus.hr/hr/dverce_dragulj_zagreba/1012/, pristupljeno 20.10.2017.

Palača Magdalenić-Drašković-Jelačić, [http://www1.zagreb.hr/zagreb/galerijakd.nsf/0/BA1094832B137376C1257F3E00490B1D/\\$File/731Demetrova7.jpg?OpenElement](http://www1.zagreb.hr/zagreb/galerijakd.nsf/0/BA1094832B137376C1257F3E00490B1D/$File/731Demetrova7.jpg?OpenElement), pristupljeno 20.10.2017.

Palača Vojković-Oršić-Rauch, <http://zagreb.wikispaces.com/Pala%C4%8Da+Vojkovi%C4%87-Or%C5%A1i%C4%87-Rauch>, pristupljeno 20.10.2017.

Počinja nova sezona Tajni Griča, www.culturenet.hr/default.aspx?id=70834, pristupljeno 09.10.2017.

Popov toranj, <http://putujte.blogspot.hr/2014/04/starovjekovne-kule-grada-zagreba.html>, pristupljeno 20.10.2017.

Saborska palača, http://hr.wikipedia.org/wiki/Saborska_pala%C4%8Da, pristupljeno 20.10.2017.

Strategija kulturnog i kreativnog razvitka grada Zagreba 2015. – 2022., <http://www.zagreb.hr/UserDocsImages/arhiva/04%20Strategija.pdf>, pristupljeno 20.09.2017.

Stara gradska vijećnica, http://hr.wikipedia.org/wiki/Stara_gradska_vije%C4%87nica_u_Zagrebu, pristupljeno 20.10.2017.

Strossmayerovo šetalište, <http://infozagreb.hr/istrazi-zagreb/atrakcije/javni-spomenici/antun-gustav-matos>, pristupljeno 20.10.2017.

Umjetnički muzej Atelijer Meštrović, <http://culturelink.hr/umjetnicki-muzej-atelijer-mestrovic/>, pristupljeno 20.09.2017.

Zagrebačka Uspinjača, <http://www.infozagreb.hr/planiranje-putovanja/kretanje-po-gradu/javni-prijevoz-i-parking/uspinjaca-54a11ce6158a7>, pristupljeno 20.09.2017.

Zagrebačka uspinjača, <http://zagrebcard.com/uspinjaca/>, pristupljeno 20.10.2017.

Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, <https://www.zakon.hr/z/340/Zakon-o-za%C5%A1titi-i-o%C4%8Duvanju-kulturnih-dobara>, pristupljeno 30.11.2017.

Zvezdarnica Zagreb, <https://zvezdarnica.hr/o-nama/>, pristupljeno 20.09.2017.

Ostali izvori

1. Dokumentacija Hrvatskog muzeja naivne umjetnosti,
2. Dokumentacija Hrvatskog povijesnog muzeja,
3. Dokumentacija Galerije Klovićevi dvori,
4. Dokumentacija Hrvatskog povijesnog Muzeja,
5. Dokumentacija Atelijer – Fundacije Ivana Meštrovića
6. Informacije dobivene telefonskim pozivima

Popis slika

Slika 1: Karta Gornjeg Grada sa ucrtanom kulturnom baštinom.....	8
Slika 2: Crkva svetog Marka.....	9
Slika 3: Kula Lotrščak	10
Slika 4: Kamenita vrata.....	10
Slika 5: Crkva svete Katarine	11
Slika 6: Palača Magdalenić-Drašković-Jelačić.....	11
Slika 7: Klovićevi dvori	12
Slika 8: Palača Dverce	12
Slika 9: Palača Vojković-Oršić-Rauch	13
Slika 10: Stara gradska vijećnica	14
Slika 11: Banski dvori.....	14
Slika 12: Palača Hrvatskog Sabora.....	15
Slika 13: Grkokatolička crkva sv. Ćirila i Metoda	16
Slika 14: Popov toranj.....	17
Slika 16: Strossmayerovo šetalište.....	19
Slika 17: Hrvatski muzej naivne umjetnosti	22
Slika 18: Hrvatski povijesni muzej.....	23
Slika 19: Muzej grada Zagreba	25
Slika 20: Hrvatski prirodoslovni muzej.....	26
Slika 21: Galerija Klovićevi dvori	26

Popis tablica

Tablica 1: Podaci o djelovanju muzeja kojima je osnivač Grad Zagreb.....	21
Tablica 2: Podaci o posjećenosti muzeja kojima je osnivač Grad Zagreb u prvoj polovini 2017. godine	21
Tablica 3: SWOT analiza.....	34